

respectu matrimonij. Et relinquendū est arbitrio iudicatis s̄ 3
eū qui ex multis hēbit considerare vtrū ante etatē cōpletaz fit
potēs ad generandū. Et ratio dīversitatis est qz in m̄rimo-
nio statuit etas nō pppter se simpliciter sed respectu potētē
coēudi. sed in testō simp̄l ppter se & crederē qz vbi de potē-
tia coēundi nō cōstaret salte ex signis qz ante etatē cōpletaz
nō t̄z matri moniūz nisi saltē in vltia die postremi anni. neqz
plz J. o. an. & alijs doc. op. II Post. vt exigat pseuerantia tri-
dui post etatē cōpletā. qz. c. ad nr̄am loquit̄ in pfectiōne ta-
cita. nos at logm̄ur in matrimonio expresse p̄cepto vbi nō re-
quirit pbatio sicut in religiōe & h̄ tenebis. ¶ In glo. i. i si.
nō gl. qz quotidie allegat & vide gl. clariorē in. c. tenor de re-
iudi. tractat ēt glo. in. c. feie. xxx. q. v. & p̄prie subarratio est
despōsatio mutuo p̄sensu iuerueniēte facta p̄ immissionē anu-
li. Et excludēdo hāc mām post doc. dic qz qn̄qz immissionem
anuli precedūt v̄ba & tūc ad illoz sensu declarat effectus i
missionis anuli. nā si precedūt verba apta ad p̄bendū matri-
moniū immissio anuli declarat matrimoniu & d̄z mulieri anu-
lus iponi in quarto digito. qz vt serf ibi est quedā vena san-
guinis v̄sqz ad cor p̄tendēs. ideo in signū mutue dilectiōis
iponit anulus. de quo vide lat⁹ p̄ tex. in. c. feminine prealle .
¶ Si v̄ba precedūt verba apta solūmō ad spōsalia tūc anulus
solū denotat spōsalia: qz traditio anuli ex se non denotat ali-
quē p̄ctū sed regulariter s̄m p̄cedēta sicut dicimus in arris
vt insti. de p̄tra. emp. in prim. Aut precesserūt verba vnius
t̄m & tunc idē vt immissio anuli h̄eat denotare verbū expressū
vt t̄z glo. in. c. pe. s. ti. , pr. Si v̄ba nō intercesserūt. aut non
apparet de p̄suetudine nec ex facto circūstāti p̄t aliqd cer-
tū percipi & nō iudicat pro matrimonio qz cū h̄ sit signū ad
multa equinocū nō pbat certū qd precise. vt in. c. illud de p̄
simp. Aut cōstat de cōsuetudine v̄puta in matrimonio cō-
trahēdo solet tradi anulus cū certa solēnitate & tunc ex quo
anulus. pbat traditus cū solēnitate que solet interuenire in
matrimonio satis. pbat matrimoniu p̄ctū. & in hoc casu intel-
lige istā glo. & glo. in. d. c. feminine. In dubio t̄m semp̄ est iudi-
candū pro matrimonio. qz res est fauorabilis. vt in. c. ex lit-
teris d. pba. & c. fi. de re iud. dicit t̄m do. an. h̄ pcedere si po-
nit in digito sed si tradi in manu presunif donatio. vt dixi
credo in h̄ spectādā p̄suetudinē loci. Si aut̄ daf a parēnb⁹
dicit do. an. qz p̄sumif donatio & nō spōsalia qd satis p̄t ad
mitti nisi coniunctudo foret in contrariū.

Titulus De clandestina desponsatione. **R**ubrica.

CQuia matrimonia et spousalia quinque habuntur palam quinque clades destine. Ideo post generales rubricas precedentes subiicit ista rubrica spalez de clades destina desponsorum. nam quinque pueri subducuntur et inducuntur ad habendum cladem parentibus et quod de tali matrimonio posset dubitari ideo et ceterum. Deinde vide. xxx. q. v. et iij. q. iiiij. c. sanguineorum non reperiuntur alibi.

I quis. **H**oc dicit s̄m cōeū intellectū
incubit, p̄batio, vel sic. **P**ro clādestinom̄i
monio nō presumpit sed illud allegāti incum-
bit om̄is, p̄bādi, p̄ thema. sc̄do determinatio
ibi viro. **C**asus l̄ralis. **S**i aliqs occulte
despōsauerit aliquā mulierē et ipse eā petat postmodum in
vroxē et īpā negat despōsatōēz vir d̄z hoc, p̄bare. et e᷑ si vir
hoc negauerit mulier hoc, p̄bare d̄z als absoluaf vterqz.
Ver. **N**ō q̄ clādestinitas nō viciat m̄rimoniū. solus er-
go ſ̄bētiū cōſensus ſufficiit ad m̄rimoniū l̄z clā ſit preſtitus
q̄q̄ peccēt ſic clādeſtine ſ̄bentes. vt. ſ. e. c. fi. et. xxx. q. v. i
c. aliter iuncta gl. **I**dē eſt in collatō: beneficii q̄q̄ q̄. n. colla-
tio clādeſtina nō careat ſuſpitione tñ tñ ſi de ea quoquomō
fides fieri pōt de quo vñ ter. opti. in. c. vñico vt ecclē. bene.
ſecus in electōe illa. n. nō vñ de quo in. c. q̄r pp de elect. et in
c. fi. e. ti. li. vj. **N**ō ſc̄do q̄l̄ credat maſculo ſup copula ſ̄
mulierē negatē iuxta ea que hñtūr in. c. p̄inebas. ſ. n. pxi.
tñ ſec⁹ eſt circa eēntiā matrimonij. **I**n gl. i. in fi. et bec lec.
vltima cōiter tenet per doc. ex quo. n. l̄ra ſic pōt intelligi l̄z

cū aliquali i propriatōe nō debemus violare alias regulas
iuris quibus cōter cauet q̄ asslērēti incūbit onus, pbandi.
vt in iur. alle. in glo. Et nota glo. iunctio tex. q̄ pro vitanda
absurditate vel violatōe alias regulaz d3 dispositio intelli-
gi cū aliquali improprietate h̄ aliter saluari pōt pro quo be-
ne facit tex. in c. cum dilectius de consue.

Quod nobis **D**e matrimonio oc-
culto nō iudicat eccl
esia.approbat tamē illud publicare volētes. et bz
duo dicta scdm ibi vexz.vel sic et clari⁹ lfe inherē
do. **Q**ui m̄rimoniū clādestine p̄xerūt altero negāte vel vtro
qz nō apparēte legiūma exinde,pbatione simul cohabitare
ab ecclesia nō cōpellunt. et si illud publicauerint tanqz in cō
speciu ecclesie factū cōprobabif nisi rōabilis cā sublit que
ipeditat. **T**asus l̄f alis. Aliq ſbunt m̄rimoniū occulte ita
qz pbatio fieri nō pōt q̄ris qd iuris fit. dī qz ab eccl nō ſūt
aliquaten⁹ cōpellēdi si alter negauerit. **N**erūt si illi h̄ volu
erint publicare ab eccl talia m̄rimonia recipiēda ſunt et ap
probāda tanqz a p̄cipio i ſpeciu ecclie p̄cta fuiffent: niſi
aliqua rōabilis cā ipeditat. **V**er. **N**ō p̄ ibi aliquaten⁹
cōpellēdi.ar. op. qz vbi deficit ois,pbatio m̄rimoniū nō eſt
exigēdū iuramētu a reo ſed potius pure absoluēdus. et fac
ſtheoricā doc.in.c. p̄tinebat. et c.attestatōes. s. ti. pri. Et
ad illa iura poſſet r̄nderi qz pcedūt qñ ſubeft faltez aliquo
lis ſuſpicio pro matrimonio. ſecu vbi pro eo nihil appaſz
Nō ſcđo qz ſup ſctu matrimonij d̄z credi ſimplici vbo
ipſoz ſbentū et habet verinde tale matrimonij ac ſi ab ini
tio in cōspeciu ecclie fuiffet ſctu vt in tex. **E**x quo inferūt
doc. qz ples nata ante publicatōez eſt cendenda legitima qd
eſt notādū. **Q**uale aut d̄z fieri iſta publicatio clādestini ma
trimoniū.dicūt doc. qz ſim formā.c. fe. **T**in glo. ij. in fi. itel
lige et alio m̄rimonio publice ſctio cui nō d̄z p̄iudicari p ſo
la p̄fessionē illoz qui dicūt pri⁹ p̄xisse imo plus dicit **A**nc.
qz maniſtētu m̄rimoniū p̄iudicat clādestino et ſi bēat pro ſe
vnū. teſtē et famā qd dicit **A**ſ. bene nōndū. **S**z h̄ dictū nō
v̄r placere dño meo dño **C**ar. mouet qz vn⁹ teſtis et fama
plene, pbant. vt nōt gl. in. c. i. de ap. et c. veniēs elia. de teſti.
Sz ſaluādo primū dictū poſſet dici qz vbi alia. pbatio apti
or p̄currit cuz fama et vnoteste qz tunc ſtāduz ē. pbatoi cla
riori et meliori. lz teſtis et fama deponant de tpe anteriori et
erit iſtud dc̄m ſatis nōbile qz ſiqs. pbatoi cu vno teſte et fama
de ſuo titulo anteriori: ali⁹ vero. pbatoi p teſtes aptos de titu
lo criterioi qd indicāduz ē ſim. pbatoezi clariorē nō tñ ſp eſt
vez qz fama facit ſemiplenā. pbatoezi. lz vide qd plene dixi
l. d. c. veniēs. et p bar. i. l. de minore. ſ. roymēa. ff. de qō.

Oam inhibitio. ¶ multa dicta
sic sumari pot. ¶uz matrimonia sunt prohibita de
bet p presbyteros i ecclia edicta, pponi assignato
termio. s. quod voluerit impedire impedimentum opponat et si, p
babilis plectura fuerit de impedimento iterdictum matrimonium
donec de h cognoscatur. h p vñqz ad. §. sigs. Si i gradu, phi
bito matrimonij cladestine vel propter iterdictum. de quo. s. Propter su
erit et p ignorantes de impedimento nati ex illo matrimonio sunt
illegitimi. Idem est si ambo parientes sciunt impedimentum matrimonij
h i aspectu ecclie prohibiti. h dicit vñqz ad. §. sane. Hacerdos q
prohiberit, phibitare matrimonia iterdicta et qlibet clericus et re
gularis q iterfuit p triennio a beneficio suspeditus: et si culpa exere
gerit et graui punientur. ipso est prohibetes per h.c. et alios licite puni
endi sunt. et idem i caluniose denunciatis h dicit vñqz ad finem.
Et diuisio satis p 3 per. §. h possit alijs modis diuidi. ¶ La
sus legalis. Prohibitio copule conugalis in tribus ultimis
gradibus est reuocata p idem preciliu. s. de sanguinitate non debet.
et ideo pars eius districte precipit obseruari unde inheredo vesti
giis predecessorum suorum oiorum, phibitare conjugia cladestina sive oc
cultae precipies ut nullus sacerdos talibus nuptiis interese
se presumat. statuens generaliter ut cum matrimonio fuerit prohibita
in ecclesiis publice, pponatur per presbyteros termino com
petenti statuto ut infra terminum qui voluerit et valuerit legi
timum impedimentum opponat, et ipsi presbyteri per se nibilonum?

Duobus.

investigent utrum aliquod impedimentum obfistat. si autem aliquod rationabile obiectum fuerit et copulae prohibita interdicatur expresse donec impedimentum probetur. Si autem homini matrimonio clandestino vel taliter prohibita unire presumatur in gradu, prohibito est ignoranter. sibi de tali iunctioe suscepit illegitima sit et nullum habebit subsidium de paritate ignorantia. cuz illi taliter prohibendo potest affectat ignorantiam quod sciat impedimenta. et eodem modo filii illegitimi erunt. si ambo parentes sciat impedimentum et prohibant eum omnino interdicendum. si vero parochialis sacerdos tales iunctioes prohibere contumeliter aut intereem presumptus per triennium ab officio suspendat. et illi qui prohibunt eum formam et in gradu processu pniae ponat digna. et qui maliciose ad impedimenta copulae legitimam impedimentum obiecerit sibi punias. **Ber.** Non quod consuetudo vni loci necessario non est obliteranda in alio loco nisi reducat ad ius coe per hunc praeceptum ut hoc fecit papa facit de secreta. di. iiiij. c. d. trina. et vide quod non. i. c. super eo de censi. **H**ic nota quod in actu matrimonio de iure presbyter vel sacerdos cum plena ipsius deo prohibet ad hunc alterum. xxx. q. v. **H**ic nota quod filii natu ex matrimonio sancto in conspectu ecclesie data ignorantia impedimentum ab ipsis prohibentibus sunt legitimi et propter bonam fidem prohibentibus. secundum vbi prohibentes sciret impedimentum vel ubi prohiberet clandestine. **A**Quero quod in laicis presentibus priuatis in matrimonio clandestinis dicunt docet quod ex verbis litterarum non comprehendunt sed ex mente sicut auctor. l. i. c. de famone. et c. q. de sen. ex. **E**st ergo eis imponenda pnia sicut et clericis. peccatum ergo tam iphi prohibentes clandestine quam intercessentes sive sint clerici sive religiosi sive laici. **H**oc dico quod in dispensatione. c. locum beatum in spousalibus de futuro. dicitur docet. quod ex mente litterarum idem dicendum. nam spousalia in multis casibus transiunt in matrimonio ipso facto. ut in. c. is qui. s. de sposo. **N**on occurrat difficultas et prohibitione ecclesie deo et spousalibus adhiberi hoc solenitas facit. l. oratio. ff. de sposo. vbi dicit quod prohibito matrimonio videtur. prohibita spousalia quod sunt pambula ad matrimonio. **E**x quo nota quod prohibentes spousalia clandestine peccat et quod iudex loci potest illa interdicere. **T**ertio queritur utrum hec edicta debeant. ponit in multis ecclesiis. et videtur per quod sic quod littera loquitur in plurali ibi in ecclesiis. doc. multuz instat sed conclusio videtur hoc. **S**i volentes prohibere et eorum antiquo contrarerunt moram in certa parochia nunc satis est in illa ecclesia edicta. ponit. **S**i vero in diversis parochiis contrarerunt moram tunc in diversis debet. ponit vel in locis publicis puta in predicationibus vbi veritas punit puenire in noticia eorum qui sunt de impedimentis informati. unde resert hoc **A**bbas quod quidam episcopus seruat ut forsan non admittat ad prohibendum matrimonio nisi beatus litteras testimoniales sui plati. et esset valde optimum hoc obseruare et satis puto de mente huius litterae cum respectu forem non possum. pudenter per illa edicta. nam sepe contingit quod plebei huius uxores in partibus se conferunt ad partes remotas. et ibi deinde in matrimonio prohibunt sicut vidi in facto. **I**n glo. i. v. clandestinis in fi. nota bene glo. ex qua huius tres species clandestini matrimonio. **H**ost. ultra glo. enumerat alios modos et tandem dat regulam generali dicens quod matrimonio sanctum et prohibitione ecclesie generali vel spale expressaque vel tacita diciatur clandestinum et hoc locum pena huius. c. **H**oc aduertere in multis locis non seruat binomini denunciatio de qua in littera. Unde quero nunquam matrimonio dicatur ex hoc clandestinum vide ad hoc quod non. **I**o. an. i. addi. spe. e. ti. in prim. et originaliter sunt dicta **O**ldra. **P**ist. ccvij. et ibi excludit quod dummodo matrimonio appellari clandestinum. pro hoc. c. p. statutum de reli. do. et c. s. px. et l. v. vbi ecclie summa multipliciter ut non. gl. in. c. fi. ne prela. vi. suas. **T**unc in pposito summa ecclesia pro collectioe fideliu[m] facit de pse. dist. i. ecclesia prohibens. ergo coram multititudine sum prie consuetudinem non dicitur clandestine prohibere sed in facie ecclesie quod non. et hoc huius pro indubito vbi non est consuetudo quod mittantur edicta. sed vbi est talis consuetudo dubito utrum beatus locum pena huius. c. s. q. exherit in facie ecclesie non premissis istis de nunciationib[us] et potius crederem quod non l. ista gl. sentiat oppositum quod pena est apposita et prohibentes clandestine et non contra prohibentes edictis non premissis. et non potest dici clandestine ex quo in fa-

cie ecclesie nemine prohibetur huius maxime cum illud sit officium sacerdotis et non contra habentium. et per hanc multum intellectum habens. **I**n glo. in v. voluerit ibi publicum crimine videtur. et ex hoc dicit **H**oc. quod si vno egit contra matrimonium et succubuit nemus auditus volens ite pponere illud impedimentum quod actione popularis consumit uno agere. l. eu qui. **I**n popularibus. ff. de iure. quod dominum non videt placere docet. an. quod causa matrimonialis non trahit in re iudicata. ut in. c. tenor et c. latior et c. consanguinei. de re indi. nisi velim dicere quod p[ro]trariu[m] pcedit respectu ipsoe coniugii et non respectu extraneorum. et esset notabilis limitatio ad illa iura sed non plazib[us] rone peccati. et credo eum verum dicere tamen dico quod non admittet alius nisi iudex permisit causa cognitioe videat istum rationabiliter moueri. pro hoc quod non. **I**n. in. d. c. tenor vbi ita notabiliter dicit respectu sive que transiit in re iudicata. Et in fi. glo. **F**als. de cal. t[er]z opositi. ut is qui fuit prius et tacuit possit de novo accusare et sit spale in matrimonio propter piculum aie. et idem t[er]z do. **F**ar. in alia causa ex quo edicta non precesserunt. sed certe puto quod aliqualis suspicio generalis et tacentem. sed in causa matrimonio optime pcedit dominus gas. ex quo edicta non precesserunt facit. c. fi. qui matri. accusa possunt. **H**ic. **A**bbas.

De sponsa duorum.

Rubrica.

Supra visus est de duabus speciebus spousaliorum. sive manifestis et clandestinis. sed quod quicunque quis prohibet successione bina spousalia cum diversis mulieribus vel eis mulier cum diversis viris et possit dubitari que spualeat. ideo post procedentes subiicit ista. **Q**ueritur **I**nno. hic super rubrica duo petitum et eadem mulieres in uxore pariter probantur. quod cui mulier sit adjudicanda. Concludit quod est differenda sive donum et h[ab]etur certior probatio. et si alter potest prius probare non est illi adjudicanda mulier sed differenda sive donum donec alter probabit secundum vbi agere de probanda et alijs possessionibus quod prior probatio probante adjudicaret res petita et victor prestaret cautionem ipsi reo de p[ro]scrutando eum idem in respectu alterius petitoris. ut in. l. is a quo. et l. sequentem. ff. de rei v. **N**on bene hoc dominus **I**nno. ex quo potest colligere nobilis limitatione ad illas leges ut res non tradat per vincentem vbi possit seq[ue]runtur piculum aie ex adjudicacione seu traditioe sive differenda est sive donum donec alius probauerit. Et non secundum quod agendum quod duo equaliter probantur et res petita non est divisibilis nec potest in solidum possideri quod limitat non bart. in. l. si duo. ff. v. posse. et non. in. c. l. de probatio.

Duo. **C**ontra habet successione per vertadherere p[ro]te. si autem per h[ab]itum per vba de futuro. secundum per vba de p[ro]t[er]no. secundum per vba de p[ro]t[er]no adh[er]ebit secunda et habetur. **H**. c. p[ro] palea. xxvij. q. ij. c. duobus et secundum **H**ostii. et bene istud. c. idem dicit in effectu c. c. p[ro]te. et est sicut. s. de sponsa. due sunt p[ro]tes. secunda ibi est autem et secunda subdividit. secunda ibi fides. **C**asus legalis. Aug. i. c. isto ostendit quod fides iugalis sanctus duplex est. c. n. fides passionis et est fides conscientis: si aliquis dedit alicui fidei pacto non deo alia ducere. si autem duxerit v[er]o et agat p[ro]niam de fide mea. si autem dederit fidei conscientis non deo alia ducere et si duxerit dimittet illam et adh[er]ebit priori. Et quod sit passionis fides et conscientis in tex. vide. **B**er. **N**on potest quod p[ro]t[er]no fidei conscientis simpliciter potest appellari fides. unde venies hoc p[ro]missione defunctorum et fidei p[ro]t[er]no p[ro]t[er]no et sic caput in. l. i. ff. de p[ro]t[er]no. pecu. et in l. i. ff. de paciis. et potest p[ro]missione appellari fides ad instar religionis fidei quod sicut ibi credimus quod non videmus ita in p[ro]missione credo te facturum quod p[ro]missione non videamus. unde dicitur fides quod fieri vel a firmitate. **H**oc dico non ex hoc tex. ar. op. et quasi expressus quod ex spousalibus sine iuramento sanctis quis obligatur ad prohibendum ut per peccatum veniet p[ro]hibitionem cum alia prohibendo. **N**on tertio ibi si permiserit et c. quod valet in matrimonio utque quis inducas ad sanctum ex mulieris pulchritudine seu appetitu copule extorquende facit. c. tua. et c. venies. s. de sposo. **A**ultimo nota tenere matrimonio iterueniente mutuo consensu l. secundum loci consuetudinem non def[er]t anulus seu non seruetur